

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in opraviništvo sta na mestnem trgu št. 10.

Spomini iz preteklih dni.

I.

B., konec decembra 1884.

Nij še dolgo časa, ko je v prijazni družbi star znanec pokazal na mene rekoč: „Poglejte ga! Ta ima najlepše življenje, samo poje, mi se moramo pa boriti s tolikimi bridkostimi na tem svetu!“

Res je, da nam petje preganja skrbí in razveseljuje srce, toda vsaka postava ima svoje izjeme in tudi mene dozda^j Cecilija na cvetličnate planjave še ni pripeljala. Bil sem in sem še vedno te misli, darovati se zboljšanju cerkvene glasbe, in ko sem našel nekoliko enakomislečih prijateljev, zvezal sem se z njimi, da bi z združenimi močmi delovali na tem polji. In kakó lepo se je vse začelo! Poslušajte!

Prvič — *post Urbem conditam* — izšel je iz ust častitljivega gospoda glas do vernega ljudstva, naj se tisti, kateri imajo zmožnost in veselje, učijo cerkvenega petja. Kdo je bil tega oznanila bolj vesel, kakor jaz, in kdo je bil srečnejši, kakor jaz, ko precej tisto nedeljo popoldne prihrumí k meni množica malih in odrasčenih vsi z željo in prošnjo, da bi se radi peti učili. Z veseljem sem se poprijel podučevanja in gledal sem že naprej veliki vseh in obilno plačiló svojega truda. Mislil sem si: Hvala Bogu, zdaj bode konec onih smešnih poskočnic, s katerimi se je cerkvi kot hiši božji nečast delala. Organistu Ožbetu sicer tega nisem zameril, ker mu je manjkalo po vseh stranéh izobraženosti in je mehanično storil, kar je ravno znal. Tudi stare pevce sem zarad priljubljenih in zaljubljenih napevov milostljivo sodil, ker jih o tem dozda^j nihče ni podučil; najtežje pa sem prenašal vaška dva korenjaka, ki sta ob sabotah po noči v fantovskem zboru basirala, v nedeljo zjutraj pa trudna in zaspana v cerkvi s hripavim glasom „Bogu čast in hvalo“ prepevala. Vendar sem imel tolažbo, da se dalje ne bode več tako godilo in navdajalo me je upanje, da bodoči pevski zbor v obilni meri nadomesti to, kar je sedanji zagrešil.

Skušnja uči, da včasih ni dobro tlečega ognja pogasiti. Zató tudi jaz starih pevcev nisem zavr^gel, ampak prijazno jih povabim, naj hodijo ob določenih dnevih z novinci k pe^vskim vajam in — pripravljeni so bili to storiti. Ko preštejem glave svojih dragih, naštejem jih 20. Kaj ne, lepo število!

Kdor hoče zboljšati cerkveno petje, ga ne bode zboljšal ne z zdihovanjem in ne s samo polemiko. S krepko roko mora sam za delo prij^eti in dosti pe^vskih

moči imeti. Kaj mi sicer pomagajo najlepša pravila in vsa določila, kolikor jih je Cerkev izdala, če pa nobeden noče peti in če nikogar ni, ki bi podučeval? V tem obziru sem bil jaz toraj preskrbljen in v duhu sem gledal tisti srečni čas, ko bode sveta glasba obhajala v ** dan svojega častitega vstajenja od mrtvih.

Priredil sem za pevsko šolo posebno sobo, kamor postavim harmonium in tablo. Redne vaje smo imeli vsako nedeljo po litanijah, po zimi pa tudi večkrat ob delavnikih, ker ni bilo dela na polji. Spišem jim najprej C-skalo, katero se vadimo navzgor in navzdol toliko časa, da jo pojejo odločno in pogumno. Potem razdelim zapisanih osem tonov v dva dela ter jim razložim $\frac{4}{4}$ takt. Vsi, mali in odrasčeni, so to dobro razumeli. In tako je šlo s podukom dalje. Pač je bilo treba v začetku veliko potrpeti. Sprevidel sem, da se dobra glasba ne more dekretirati, to je s kakim mogočnim ukazom v življenje priklicati, ampak le z obilnimi vajami in neprestrašenim delovanjem.

Ker stari pevci niso bili zmožni najložje pesni iz not peti — in kdo bi jim to zameril, saj so se učili le na posluš — sklenem, da bomo peli v začetku vse enoglasno. Po pravilu: „*Verbum domina, ancilla musica*“ (Beseda naj gospoduje, muzika pa službuje) pazil sem posebno na pravilno izreko samoglasnikov, zakaj le na ta način se more tekst dobro razumeti. Naši pevovodje premalo ali celo nič ne porajtajo na to, zato je toliko nenaravnega zavijanja, da človeka ušesa bolé, če bi bilo tudi petje samo na sebi lepo. Ožbetu *et consortibus* se je zdela ta strogost skoraj smešna in nepotrebna, pa le zato, ker je bila žaljena njihova dosedanja razvada in ker so bili kolikor toliko ponižani, da so vsled svojega večletnega službovanja zdaj na enaki stopinji z začetniki. Začelo se je nasprotovanje, katero se je pa vendar srečno poravnalo z lepimi besedami in mirno so nam zopet tekli dnevi našega učenja.

Važni faktor, ki me je podpiral, bil je prečastiti cerkveni predstojnik. Akoravno ni bil izurjen v glasbi, vendar ni bil izmed števila tistih, ki pravijo: „Jaz se na petje nič ne razumem; pojite kar hočete, meni je vse prav!“ Pri vajah, katere je mnogokrat obiskal, je koristil z marsikatero spodbudilno besedo in razveselil je otroke večkrat s kakim spominkom. Tudi stariši učencev so bili na moji strani. Sprevideli so, da je za otroka bolje, če hodi k pevskeemu poduku, kjer se bode navadil še branja in pisanja, kakor da bi se potikal brez dela po tovarišijah.

Vse je toraj dobro kazalo. Le neke reči sem se bal — nestanovitnosti.

O cerkveni godbi in nje določilih.

(Spisal Fr. Govekar.)

(Dalje.)

Dné 11. julija 1605. l. od papeža izdani dekret pravi: „Škof ne more biti sodnik in razsojevalec dvomov, kateri bi nastali o cerkvenih obredih (Riten).“ Na stavljeno vprašanje: „Smejo li prelati, nadškofi ali škofi biti sodniki v liturgičnih dvomih?“ glasi se odgovor z dné 11. junija 1605. l.: „Ne!“ — Dné 17. septembra 1822. l. bilo je pri najviši cerkveni avtoriteti vprašano:

„Kakó naj se obrednik ali drugi obnašajo, kateri zapazijo, da se božja služba po rubrikah ne vrši in se dekreti in razsodbe sv. kongregacije prezirajo“, in takó odgovorila: „Obrniti se je v vsakem takem slučaju na škofa, kateri je ojstro zavezan, s pripravnimi sredstvi skrbeti za to, da se rubrike in dekreti kongregacije vestno izvršujejo; ako pa nastanejo dvomi, naj se za razsodbo ravno na to obrne.“ — Dné 16. marcija 1591. l. je sv. kongregacija izrekla: „Navade, katere so zoper rimski Missale, so odpravljene s pismom papeža Pija V., katero se nahaja v Missalu spredaj tiskano, ter se kot slabe razvade imenujejo.“ Naslednji dekret sv. kongregacije obredov bil je za papeža Urbana XIII. v Missale privzet: „Ob enem, ko kongregacija drugod izdane dekrete obnavlja, ukazuje, da se ima pri vsem in v vsem po rubrikah rimskega Missala ravnati, ne oziraje se na katerikoli si bodi izgovor ali nasprotno navado, katero s tem za razvado proglasimo.“ — Dalje se glasi dekret kongregacije sv. obredov z dné 18. junija 1869. l. proti konci tako-le: „Brez ozira, bodi si na katerokoli še tako staro navado, katera bi se zamogla navesti, katero pa sv. kongregacija za razvado ali zlórabo in pokvarjenje pravic smatra, ker so navade zoper rubrike Missala z dekreti ravno iste kongregacije potrjene ter od papeža Urbana VIII. odpravljene.“ — Dné 27. avgusta 1836. l. odgovorila je sv. kongregacija na vprašanje: „Kaj je misliti o navadah, katerih se učeni in pobožni možje držé, ne da bi zoper te domači škof kaj ugovarjal?“ — „V vsakem slučaju se je treba obrniti na zbor sv. obredov.“ — Vsaka navada zoper Missale, katera pred letom 1570. (29. jul.) še 200 let nij bila stara (toraj dandanes še 515 let stara nij), je s pismom Pija V. odpravljena. Petju v domačem jeziku je pripuščeno ob vseh drugih prilikah, katerih se v katoliški cerkvi pri službi božji nikedar ni manjkalo, kakor pri tihih sv. mašah in dr., obilno prostora in časa.

Iz vsega, kar smo do sedaj navedli, je razvidno, da cerkev želí pravo spremenjavo koralnega — vokalnega petja z godbo, katero pa, se vé, da se mora vjemati popolno z liturgičnimi zakoni. Le vsako na svojem mestu in o pravem času, pa moramo po vsem pritrditi besedam: „Edína, sveta, vedno od sv. Duha vodena, nezmotljiva katoliška cerkev izrekla se je vsikdar do danes in povsodi, sè vsemi svojimi organi nespremenljivo-enoglasno — „semper, ubique et ab omnibus (Vinc. Lirin).“ — takó, da ona latinski cerkveni jezik pri slovesnih sv. mašah in dnevnicah brez vsega prikrajševanja, kolikor časa je le to mogoče, zahteva in želí. (Apologie des lateinischen Choralgesanges. Smeddink.)

(Dalje sledí.)

Spremenljive pevske molitve pri sv. maši

ob nedeljah in zapovedanih praznikih l. 1885. (po direktoriji ljubljanske škofije.)

(Dalje.)

8. februarija. II. predpepelnična nedelja (*Dom. in Sexagesima*) 2. cl.
De ea, sem.

Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 12.

15. februarija. III. predpepelnična nedelja (*Dom. in Quinquagesima*) 2. cl.
De ea, sem.

Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 13.

22. februarija. I. postna nedelja. (*Dom. I. in Quadragesima*) 1. cl. *De ea*, sem.

Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 24.

1. marcija. II. postna nedelja (*Dom. II. in Quadragesima*) 2. cl. *De ea*, sem.

Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 24.

(Dalje prih.)

Poročilo o cerkvenem petji

v Kranjski dekaniji za leto 1884.

(Sostavil J. L.)

(Dalje.)

3. **Goriče.** Ko sem nastopil službo v Goričah je bilo s cerkvenim petjem prav pri konci. Moj prednik jih v poldrugem letu še ene pesnice nij naučil. Zato je bila strašna težava od začetka. Ker sem jim pa zmiraj „korajžo“ dajal, zdaj, hvala Bogu! že precej dobro zapojemo. Po zimi smo se vsak teden dvakrat učili; po leti pa jih nisem mogel siliti k vajam, ker so imeli preveč dela na polji, torej smo se le ob nedeljah popoldne učili. — Kedar nij peta maša, pojemo do povzdigovanja ves mašni tekst, naj bo „Pred Bogom“ ali „Oče večni“ ali „V ponižnosti klečimo“. Napeve rabimo le od boljših skladateljev. Samo dve maši imamo, eno ki se začenja „O sladka ura, Bog nas vabi“, eno pa od Schidermajer-ja „O dan Gospodov, svet mi bodi“, ki ste še iz prejšnjih let, pa vendar po mojih mislih še precej v cerkvenem duhu zloženi. Latinski maši pojemo dve, eno od Molitor-ja „in hon. s. Fidelis“, eno pa od Schweitzer-ja „Kind Jesu-Messe“. Za offertorium vzamemo kako iz „Glasbenika“, katerega imam od vseh let. Pripravljene imam pa zdaj še štiri druge maše, in sicer: „Tota pulchra“ (Molitor); „Jesu Redemptor“ (Adolf Kaim); „Erste einstimmige Messe“ (Joannes Peregrinus); „Missa in hon. s. Caeciliae“ (A. Foerster). Od vseh teh ste samo dve tiskani, ker jih je cerkev kupila; druge sem si moral prepisati iz eksemplarov, katere sem dobil na posodo od cecilijinega društva Kranjske dekanije, ker sem tudi jaz ud. „Tantum ergo“ pojemo samo iz „Cecilije“ in iz P. Ang. Hribarjeve zbirke. Ravno tako Marijine in sv. Rešnjega Telesa, druge poskočnice smo vse dejali v pokoj. Pevcev nas je 6: 2 soprana, 2 alta, 1 tenor, 1 bas. Plačani smo vsi prav slabo, večidel le za „božji lon“ pojemo. Zato imamo upanje, da nas bode enkrat Bog poplačal, ki nikomur dolžan ne ostane, kdor za božjo čast kaj stori.

Ivan Ravnik,
organist.

4. **Preddvorom** nimajo nobenega stalnega pevovodje, ker je poprejšnji učitelj in organist g. Luka Knific šel za nadučitelja na Trato pri Poljanah. Petje je menda zelo zanemarjeno. Tukaj je vpeljana za pevski poduk neka posebna metoda, katero priporočamo tistim gg. organistom, ki so brez instrumenta. To je podučevanje petja z — žvižganjem. Sedaj hodi ob nedeljah in praznikih v Preddvor orglat g. Franc Faciter, ki je bil poprej v Šentjurji. Kolikor so nam okoliščine znane, bi prečastiti gospod župnik rad kaj storil v tem obziru, pa se mu do sedaj še ni posrečilo. Zato mu svetujemo, da naj si sedaj, ko je služba izpraznjena, izbere organista, ki bi bil na svojem mestu. Sicer bo šlo po stari poti dalje.

5. Ravno tako — ako ne slabše — je petje v **Velesovem**. Čudno je, da morejo pevovodje, ki so obiskovali orglarsko šolo v Ljubljani, zgubiti vse veselje do cerkvenega petja. V tem veličastnem in po prečastitem g. župniku Blažu Ulčarji († 18. jan. 1885. l.) tako okusno prenovljenem božjem hramu, bi mi radi slišali tudi veličastno petje, katero bi odmevalo med mogočnimi oboki te zelo akustično-zidane cerkve. Tako pa je popolnoma zanemarjeno — prava podoba razdjanja na svetem mestu.

6. **Naklo.** Tudi pri nas Cecilija ne praznuje, ampak pridno poje. Pravijo, da samo Miklavž nosi, kar pa ni res. Poglejte le našo „Cerkveno pesmarico“ in lahko bodeite spoznali, da nam je ona v svojih dveh zvezkih veliko prinesla, toliko, da lahko shajamo

vse nedelje in praznike skozi celo leto pri tihih svetih mašah. Pri nas pojemo z eno besedo vse; kar ne čveteroglasno, pa enoglasno, in pesnice ljudem zeló dopadejo. Tudi iz „Cerkvenega Glasbenika“ pojemo marsikaj, vendar so pa nekatere skladbe za nas kmete, ker pevci not ne poznajo, pretežavne*). Skušenj ne moremo imeti dva- ali trikrat na teden, ampak samo enkrat je tisti srečni čas v tednu, ki ga moremo za pevske vaje porabiti in to je v nedeljo popoldne po službi božji. Pri petih mašah pojemo po zapovedih latinsko. Maše imamo naslednje: „Missa s. Cæcilie“ (A. Foerster); „Missa s. Fidelis a Sigmaringa“ (J. B. Molitor); „Missa brevis“ ravno tega skladatelja in „Missa ad unam vocem cum organo“ (D. Fajgelj v „Glasbeniku“ 1884). Vloge jemljemo iz „Graduale Romanum“, katerega je cerkev preskrbela. Za „Missa pro defunctis“ rabim tri avktorje: P. Angelik Hribar, A. Foerster in F. Ksav. Witt.

Kakošno da je naše petje, o tem ne morem pisati sam; popolnoma gotovo ni, saj še pravični na dan sedemkrat greši. Vendar upam, da bomo s trudom vedno dalje prišli.

Melthior Mohor,

organist in odbornik Cecilijinega društva dekanijskega.

7. **Kovor.** Prosim Vas, dovolite mi, da Vam poročam o tukajšnjem cerkvenem petji. Odkar sem jaz tukaj prevzel orglarsko službo, se trudim in delam na vso moč za zboljšanje pravega cerkvenega petja in orgljanja. Poje nas tukaj pet. Tedaj imam: 1 sopran, 2 alta, 1 tenor in 1 bas. Kadar je peta maša, pojemo večjidel vse latinsko. Latinske maše imam Molitor-jevo in Foerster-jevo. Pri navadnih mašah pojemo iz več skladateljev, kakor: P. Ang. Hribar, P. Hug. Sattner, A. Foerster, F. Gerbic in iz obeh delov Cecilije. „Tantum ergo“ imam ravno od teh. Moram reči, da tukaj pri nas je silna težava s pevci. Zmiraj imam želje, da bi še večji pevski zbor napravil, če mi bode količkaj mogoče. Pristopil bom tudi, kar sem že davno želel, pri prvi priliki k cecilijinemu društvu kranjske dekanije.

Janez Kožamelj,

organist.

(Dalje sledi.)

D o p i s i.

— **Iz Rudnika**, 2. jan. 1885. — Gotovo da je slehern Cecilijanec z veliko pozornostjo želel zvedeti, kakošno stališče da bode zavzemal novi m. g. knezoškof Ljubljanski zastran liturgičnega petja. Z veseljem nas je navdajala vest, da je Prevzvišeni o tej stroki že v Gradcu razsodeval odlično cerkveno-pravilnega duha, ter se je izražalo upanje, da bo kot vladika Ljubljanski srečno dovršil začeto reformo cerkvenega petja v naši škofiji. Naše upanje se je kaj sijajno potrdilo z prvim javnim nastopom m. g. škofa na dan Njegovega utronovanja. Zares ginljivo je bilo slišati Premilostnega tako eminentno pravilno prepevati cerkvene napeve od kraja do konca s tako lepem, sonornem glasom. Ná-me in menda na slehernega nekoliko večšega v petju je naredilo Prečastitega liturgično pevanje vtis, da mora On biti izboren pevec, izveden v vseh posebnostih (nuančah) različnih napevov; kajti tako izbornega petja nisem že kmalo slišal, v sv. liturgiji vsaj pri višjih duhovskih osebah ne. — Iz tega pač smemo zagotovljeni biti, da se bode ona vest in ono upanje tudi vresničilo. Bog živi tedaj prevz. m. g. knezoškofa Jakoba, izbornega liturgičnega pevca in pokrovitelja cecilijine družbe! —

O priliki, ko sem naznanjeval, kako lahko se doseže velik vseh v petju po P. G. Ch.-ovi številikini metodi, sem omenil, da se po tem potu izvežba po otrocih vedno obilno število pevcev in pevk in če bi se kaka „prima-dona“ iz razžaljenega „pevskega napuha“ kujala, se lahko namesto nje postavi 5 — 10 družih.

Nijsem mislil, da se bo morda ravno meni na to prvemu pripetilo. Dober teden pred Božičnimi prazniki je naša „ki naprej poje“ po ničevosti razžaljena z jokom note nazaj prinesla, češ, da ne bo več hodila pet. Rečeno, storjeno. Pa glej! že je pripravljenih 5 družih deklic po številikini metodi priučenih, ki so se v naglici v trikratnem poduku

*) Pa jih naučite iz not peti! *Poročevalec.*

naučile latinsko Singenbergerjevo Alojzijevesko mašo, in v dveh daljnih — 4 božične pesni, 4 Tantum ergo, 3 Gloria Patri, 3 Graduale, 1 Offertorium. Začele so se učiti pred kakem 1 $\frac{3}{4}$ — 2 letom ob nedeljah in praznikih najprej po številikini metodi ($\frac{3}{4}$ — 1), potem na tej podlagi po notah z veliko lahkoto v primeru s težavo brez take podlage. Slehernemu g. organistu in pevovoditelju tedaj toplo priporočam enak način pevskega pouka po „Návod u, pevéku in Stahlo vih zvezkih“, ki se dobivajo pri g. Milicu v Ljubljani, in v enakem slučaju mu ne bo treba biti v zadregi s pevci in pevkami. —

— **Iz Kamenika** je prinesel „Slovenec“ dne 15. jan. dopis o ondotnem cerkv. petji. Ker „C. Gl-u“ ne dohajajo sporočila iz onega kraja, usojamo si, drugo polovico Slovenčevega dopisa ponatisniti. — Nekaj mi srce teži, pa ne samo meni, temveč še mnogim drugim, in to je cerkveno petje v našem Kamniku. Na Šutni se poje še dovolj cerkveno in dostojno, pa pevski zbor je za dekanjijsko-farno cerkev in to v mestu, premajhen in zavoljo tega ne more priti do veljave, za katero se g. pevovodja hvalevredno trudi in žrtvuje. V drugi cerkvi pa, kjer je tudi vsako nedeljo peta sv. maša, je pa s petjem revščina. Tù pojejo dečki, mislim, da jih mora biti blizo deset; pojejo, pa kako? Kakor jih organist navadi, enako ptičku na orgelce. No, to bi še bilo, saj cerkev ne zahteva, da bi se moralo iz not peti, pač pa ona po vsi pravici zahteva in določuje, kaj se sme peti, kaj pa ne. Tridentinski zbor določuje v 22. seji to-le: „*Ab ecclesiis vero musicas eas, ubi sive organo, sive cantu lascivum aut impurum aliquid miscetur, arceant, ut domus Dei vere domus orationis esse videatur, ac dici possit.*“ (Iz cerkve naj se odpravi tista glasba, ki ima v orglah ali v petji kaj spolzkega ali nespodobnega, da se bo hiša božja v resnici imenovala hiša molitve.) Ne vem, zakaj se v tej cerkvi tako prezirajo te cerkvene določbe; čas bi pa bil, da bi jenjalo onečastenje hiše božje, katero posebno v lahkomišljeni mladini vzbuja le bolj misli na plesišče in gledišče, kakor pa na pobožnost in dostojno zadržanje v cerkvi? Mehkužne in spolske melodije, odlomki iz oper pač ne morejo srca sè spokornim duhom navdajati in verne tudi ne k pobožnosti napeljevati.

Takó pa ne sodim samo jaz, ampak tudi mnogo drugih, ki so za to bolj sposobni in izvedeni, kakor jaz. Spolnila se bode le želja mnogo pobožnih, če se to spremeni in drugega namena tudi nimam s tem svojim dopisom. y.

— **Godovič**, 29. grudnia 1884. — Ker do zdaj iz Idrijske dekanije še niste dobili kaj sporočil zastran cecilijanskega petja, Vam hočem tu nekaj malega o tem sporočiti. Kolikor mi je znano, se je prvi korak v cecilijanskem petji v naši dekaniji na Vojskem storil. Veliko je k temu pripomoglo navduševanje č. g. Adolfa Harmel-a, fajmoštra sosedne goriške fare v Šebreljah, prvega cecilijanca Goriške nadškofije. Na njegovo prigovarjanje začel je g. Anton Sedej, organist na Vojskem, svoje pevce v cecilijanskem petji podučevati. Začetek je bil seveda težaven, vspeli se je vendar kmalu pokazal, zlasti še potem, ko je ondotni učitelj g. Mihael Kabaj fante in dekleta od dvanajst do štiriindvajset let, sploh vse, ki so imeli kaj veselja do petja, na note učiti začel. Še prej ko v enem letu je bilo mogoče štiriindvajset fantov in deklet letos za praznik presvetega Rešnjega Telesa štiri lepe himne naučiti, katere so dobro peli pri blagoslovih med procesijo. Z veseljem se še spominjam onega veličastnega petja pod milim nebom. Izmed imenovanih štiriindvajset pevcev jih je dvanajst stalnih cerkvenih pevcev, in sicer: sopran in alt po štirje, tenor in bas pa po dva. Ko so mil. gosp. nadškof Goriški pretečeno jesen v sosedni duhovnji „Zgornja Tribuša“ zakrament sv. birme delili, so bili Vojskarski pevci povabljeni za to slovesnost petje prevzeti, kar so prav dobro izvršili in so bili od mil. gosp. nadškofa pohvaljeni.

Ko sem se sam prepričal, kaj se zamore s trudom vse doseči, zlasti ako se pevci tudi na note podučujejo, poskusili bomo to tudi tukaj in v ta namen bo začel tukajšnji učitelj in ob enem organist g. H. Likar mlajše in starejše fante in dekleta na note učiti. Upati je, da se bo kmalu sad pokazal, kajti tù morajo ljudje veselje do petja in tudi več ali manj pevske žilice imeti, ker pri petih litanijah zeló po cerkvi pojejo. †

— **Iz Vipave**. — Častiti čitatelji, kaj vendar mislite o notranjskih cecilijancih! — Z Gorenjskega, Dolenjskega in z sosednih krajev je zmiraj polno dopisov, le pri nas bi kdo mislil, da vsi spimo. Da pa temu ni takó, Vam hočem v sledečih vrsticah dokazati.

Vendar, pred ko Vam kaj sporočim o gibanji in napredku petja v Vipavski farni cerkvi, dovolite, da nekoliko o enoglasnih mašah in njih potrebi spregovorim.

Večji del se pojejo na deželi ali vsaj po naših krajih četeroglasne maše, redko tudi kaka triglasna. Toda ako na koru kacega glasú primanjka, potem je liturgično petje za tisti dan pri kraji, ker se drugači pomagati ne more. Da bi pa vsak kor imel par enoglasnih maš, potem bi se v takih slučajih lahko pomagalo iz zadrege, — to se je že primerilo meni, in je gotovo dosti tudi večših organistov in pevovodij, katerih misli se z mojimi strinjajo. Take enoglasne maše pa naj bi ne bile samo kot rešiteljice iz zadrege, ampak naj bi se tudi dale peti večkrat med letom. Jaz sem naučil Fajgelj-novo iz „Cerkv. Glasb.“, potem pa Schaller-jevo „de Beata“, op. 23., in eno od M. Bauer-a „in h. ss. Cordis Jesu“, vse tri enoglasno, kajti zmiraj na 4 glase peti, se mi ne zdí skoraj najmodrejše. Čemu bi se tudi véasih kaj ne spremenilo?

Da pa utegne kdo reči „Enoglasne maše so predolgočasne in sploh to ni nič, da bi vsi en glas trobili“. Na to bi mu odgovoril, da ta, kdor o enoglasnih mašah to misli, o njih še nobenega pojma nima, in ta tudi take skladbe še v pravi krasoti ni nikdar peti slišal, zato pa takemu nevednežu ni zameriti; saj govori, kakor vé in zná. — Tudi jaz sem bil pred nekaterimi leti teh misel; ali slišal sem v Ljubljanski stolnici enoglasno petje, katero mi je naredilo v srcé neizbrisljiv vtis. Ako pa kdo ne poreče: „V stolnici se more lepó peti; to na deželi pri delalnih ljudéh ni mogočo“. Na to bi zopet povedal, da sem imel drugo srečo, kmalu potem zopet slišati na deželi enako lepo petje; to je bilo v Št. Vidu nad Ljubljano. — Peli so 4 možki in 2 dečka enoglasno mašo. Skladatelj mi ni znan. Kakó je mene zopet to iznenadilo, ne bom popisoval; le to rečem, da obakrat mi je enoglasno petje bolj globoko v srce seglo, kot četeroglasno. Četeroglasno petje, ako se lepó poje, je v resnici tudi lepo, a enoglasno je veličastno, v vsakem oziru za hišo božjo bolj pripravno in prilično, kot četeroglasno.

Naj bi tedaj nikdo ne imel strahú pred takimi mašami, češ, da se bode ljudstvu zamerilo. Da bi šlo takó, kakor v zgoraj omenjenemu Št. Vidu, ki je tudi na deželi in so tudi pevcí delalni ljudje, porok sem, da nihče ne bode rekel: „To ni lepó!“ k večemu kak nevednež ali sovražnik, ki mu je več za osebo, kot za reč samo; temuč vsi bi rekli: „Lepó so peli; ni bilo sicer poskočno, a veličastno in cerkve dostojno je bilo“.

Dovoljeno naj mi bode, omeniti še to, da naj se takih maš tudi nikdo ne bojí radi tega, da bi bile težke; te maše niso koralne, kakor se dobé v „Ordinarium Missae“, ampak so figuralne. Razloček mej njimi in četeroglasnimi je le-tá, da so za en glas in orgle postavljene. Schaller-jeva n. pr. se razvija v oktavi od *D* do *d*, in ni težka; na partituri je zaznamovano, kakó se lahko poje v dveh korih, kar bi bilo nekaj krasnega. Ravno takó lahka je tudi od Bauer-a, toda malo više je postavljena, gre do *e*, tudi do *f*. Fajgelj-novo pa lahko vsak sam pogleda, kdor je na ta list naročen. Meni se zdí ta nekoliko težja od onih dveh; katera izmej teh treh je pa lepša, tega ne vem reči. Samo to rečem, da katero v roke vzamem, ta je najlepša. Zató pa, ker so figuralne in imajo takt predpisan, niso težke, da se jih naučíte. Takí maši je lahko dati življenje in svitlobo, če ima organist le kolikor toliko razuma. Kdor pa še enoglasno nikdar lepo peti slišal nij, in da sam ne vé, kakó bi mogla taka reč lepa biti, ta naj bi tako mašo vzel v roke, jo pregledoval, večkrat preigral in pel, potem jo djal na stran. Drugi dan bi ravno to počel ž njo in takó par tednov, da bi jo znal res lepó peti, da bi bil glas svitel kot sonce, in ko bi jo imel popolnoma že v mazincih, potem bi še le pevec sem vzel in bi jim en oddelek zapel, potem jo pa ukazal pevcem peti. Tukaj naj bi tudi opozoril že na *p*, *mf*, *f*, crescendo i. t. d. Posebno naj bi priporočal, da se poje živo in s čutilom, kajti če se poje suhoparno, se pravi poslušalce mučiti, in če bode 12 pevcev svoj posel tlačansko opravljalo, na drugem kraji bode pa en sam pevec prav živo in iz srca pel, bode ta večji vtis napravil na poslušalce, kot vseh onih 12, ki bodo svoj večni *f* peli in brez vseh čutil. Glas, ako ne bo prišel iz srca, tudi v srcé ne pojde. (Konec prih.)

Naše priloge.

Od mnogih strani se je izjavila želja, naj bi „Cerkveni Glasbenik“ podajal tudi posamezne glase, posebno k latinskimi skladbam. Da se to ne more pravilno zgoditi brez naročbe, je vsakemu jasno. Kakor se dobijo posamezni 4 glasi skladbe „Missa pro defunctis“, zložil Ant. Foerster, za 40 kr. (sopran za enoglasno petje, glas za 10 kr.), dalje istega skladatelja „Te Deum“, 4 glasi za 30 kr., takó se dobivajo odslej 4 glasi k „Ecce sacerdos magnus“ (št. 1. letošnjega „Cerkv. Glasb.“) za 35 kr. Enako pridejo na svitlo glasi slovesne maše, katero prinaša ravnokar današnja številka. Ako se priglasijo precejšnje število gg. naročnikov za posamezne latinske maše in motete, ki jih je užé prinesel „Cerkv. Glasb.“, bodemo radi preskrbeli natis. Vsak č. g. naročevalec naj se odloči, koliko iztisov si želi za vsak posamezni glas. Zatorej prosimo čč. gg. prijatelje domače cerkvene glasbe, naj se obilno priglašujejo po dopisnicah in naj takó zabranijo prepisovanje skladeb, kar je po tiskovni postavi prepovedano in se kaznuje kot tatvina literarnega imetka.

Razne reči.

— Slavlilni ocenitvi novih g. F. Goršičevih orgel na stožke v Borovnici v zadnji številki „Cerkv. Gl.“, naj tukaj sledi še druga iz roke ljubljanskega stolnega kapelnika in poznatega izvrstnega orglalca, gosp. A. Foerster-ja, kateri je imenovane orgle 29. dec. p. l. natanko ogledal in poskusil. — Tako-le se glasi: „Orgle te so mojstrsko delo gosp. Goršiča, pri katerem je prvo poskušnjo sê saponicami na stožke sijajno dovršil; značaj vseh spremenov je popolnoma zadet, intonacija posebno lepa, oglas brz in čist, igranje čudovito lahno tudi pri zvezi obeh manualov; zunanja oprava, posebno igralnika, elegantna“. — Častitamo.

† V Seekirchen-u na Solnograškem je novembra meseca umrl daleč znani orglar J. Mauracher, 67 let star. R. I. P.

— Scuola gregoriana vrlo napreduje in razni rimski krogi so se jeli zanjo zanimati. Tudi „L' Osservatore Romano“ se jako pohvalno izraža o vodji dr. P. Müllerji in njegovih učencih, kateri „najtežje skladbe mojstrsko izpeljujejo in kar dovolj dokazuje, kako daleč je mogoče z deskimi glasovi dospeti, ako se dobro urijo in vodijo“. „L' Oss. R.“ dalje želi, „naj bi ta izgled brez posnemanja ne ostal in naj bi mladi glasovi zopet ono veljavo dobili, ki so jo po rimskih bazilikah za časa Palestrine imeli.“

— „Sendbote der hl. Caecilia“, cerkveno-glasbeni časnik, kateri je izhajal v Spiri in ga je izvrstno vredoval g. stolni vikar Karol le Maire, je z novim letom nehal izhajati. Škoda za-nj!

— Koliko more za cerkveno petje vnet učitelj pri šolski mladini storiti, nam lepo kaže izgled g. Schwarz-a, učitelja v Kaufbeuern-u na Bavarskem. Od okt. 1884. l. poje z 250 šolarji koralne večernice popolnem liturgično po Mohr-ovi knjižici. Otroci prepevajo psalme v vsih 8 cerkvenih tonih, pa tudi himne in Marijanske antifone s toliko spretnostjo, da se jim mora vsak „duhovnik“ čuditi. O sv. birmi so peli vsi otroci Mettenleiter-jev „Ecce Sacerdos“, katerega so se v eni uri naučili. — I, et fac similiter!

Oglasnik.

Litaniae lauretanae. Za 3 ali 4 glase (tudi za 2 glasa z orgl.) zl. Anton Foerster.

Ponatis iz zadnje številke „C. Gl.“ l. 1884. s posebnim naslovom večjega formata, dobiva se po 10 kr. pri skladatelji ali v „katoliški bukvarni“. Iz tacega iztisa se more vsak glas lahko peti, zatorej bi bili posamezni glasovi nepotrebni.

Ecce sacerdos magnus. Za 4 glase in orgle, zl. in prevzvišenemu gosp. knezoškofu Dr. Jakobu Missia z največjim spoštovanjem poklonil Anton Foerster.

Ponatis prve številke letošnjega „C. Gl.“ s posebnim naslovom večjega formata, dobiva se v partituri in 4 glasih za 80 kr., v 4 glasih brez partiture za 35 kr. (Kakor gori omenjeno.) Ta skladba se je pela pri slavni intronizaciji milostnega gospoda knezoškofa. Pristavljeni so tej skladbi tudi vsi odgovori, ki se pojó pri slovesnem škofovem obiskovanji.

Pridana je listu 2. številke priloge.

Odgovorni vrednik lista Janez Gnjezda. — Odgovorni vrednik glasb. priloge Anton Foerster.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.